

Protocol

Stadse Scholeksters tellen voor het Jaar van de Scholekster

Foto: Nicole-de-Wal

Samenvatting

- Claim één of meerdere kilometerhokken voor het Jaar van de Scholekster op portal.sovon.nl > [Vacante gebieden](#) > [Broedvogels](#)
- Je gebieden kun je daarna terugvinden in [Avimap](#) (ververs eerst de basisdata)
- Breng gedurende het broedseizoen **drie bezoeken aan je gebied en inventariseer op Scholeksters**
- Noteer naast de aantallen en locaties ook de **broedcodes** van de vogels
- **Optioneel kun je ook andere soorten tellen** – zoals de Witte Kwikstaart, Zwarte Roodstaart en Kievit – en je telling uitbreiden met het registreren van het broedsucces in een nestkaart

Dat Scholeksters inmiddels regelmatig in stadse omgeving broeden mag genoegzaam bekend zijn. In 2009 ging het om 4 procent van de populatie. Onduidelijk is echter welk percentage van de Nederlandse Scholeksters tegenwoordig in urbane omgeving broedt. Om hier inzicht in te krijgen, is het van belang dat meer urbane Scholeksters geteld worden. Iedereen kan meetellen!

Tellen volgens BMP-methode

Helpen om een beter inzicht te krijgen in het aantal Scholeksters dat broedt in urbane omgeving kan eenvoudig via Avimap. Binnen deze app is een speciaal project gemaakt voor het Jaar van de Scholekster. Voor het tellen van Scholeksters maken we gebruik van een vereenvoudigde telling volgens de BMP-methode. Je kiest hiervoor één of meerdere kilometerhokken uit om de Scholeksters te tellen. Om het gemakkelijker te maken heeft Sovon de relevante atlasblokken vooraf geselecteerd. Dit zijn stedelijke gebieden waarin nieuwbouw en/of bedrijventerreinen vertegenwoordigd zijn. Dit zijn de gebieden waar Scholeksters het meeste zitten, maar waar vogelaars relatief weinig komen.

Kilometerhok claimen

Je kunt een kilometerhok claimen op portal.sovon.nl, onder 'vacante gebieden'. Onder het kopje 'broedvogels' vind je het Jaar van de Scholekster. De groene hokken zijn nog vacant. Blauwe hokken zijn al door iemand geclaimd.

Gebruik je de Avimap app? Een nieuw telgebied verschijnt in Avimap als je de app ververs. Ga naar: Instellingen (rechts onderaan) en kies voor 'verversen basisdata'. Het tellen van stadse Scholeksters komt dan in je overzicht van telprojecten te staan.

Hoe tel je?

Het is de bedoeling dat je bij iedere telling het héle atlasblok doorkruist. In tegenstelling tot zangvogels is het niet zo van belang dat je vroeg op de dag begint, midden op de dag is ook prima. Vermijd wel dagen met onguur weer of stevige hitte, Scholeksters doen dan weinig en zullen minder opvallen.

Naast Scholeksters kun je ook andere soorten tellen die regelmatig op bedrijventerreinen en nieuwbouwwijken gezien worden, zoals de Witte Kwikstaart, Zwarte Roodstaart en Kievit.

Hoe vaak tel je?

We vragen je om **minimaal drie keer** het kilometerhok te tellen. Dit zorgt ervoor dat we een goed beeld krijgen van de aantallen Scholeksters binnen het blok. Deze tellingen vinden plaats **tussen half maart en eind juni**. Probeer de tellingen zoveel mogelijk te spreiden en minimaal 10 tot 15 dagen tussen je tellingen aan te houden.

Wat noteer je?

Tijdens het doorkruisen van het kilometerhok kijk en luister je of je Scholeksters waarneemt. Zie je een Scholekster? Let dan goed op het gedrag. Gedraagt deze zich heimelijk, dan is er misschien wel een nest in de buurt. Tijdens de vroege jongenperiode (~half mei) zullen Scholeksters af en aan vliegen met voedsel voor de jongen, probeer dan zo goed mogelijk te bepalen waar het territorium zich bevindt. Noteer bij de waarneming altijd de broedcode (zie tabel hieronder) die het meest overeenkomt met het gedrag dat je hebt waargenomen.

Door het type omgeving kan je regelmatig niet ver kijken door alle bebouwing, dit betekent ook dat je meer aandacht moet besteden aan uitsluitende waarnemingen. Verwittig jezelf er dus van dat de Scholekster die je zojuist hebt opgeschreven niet dezelfde is van 15 minuten geleden op een straat verderop.

Let op ...

Binnen de stedelijke omgeving is het belangrijk om op een aantal punten te letten.

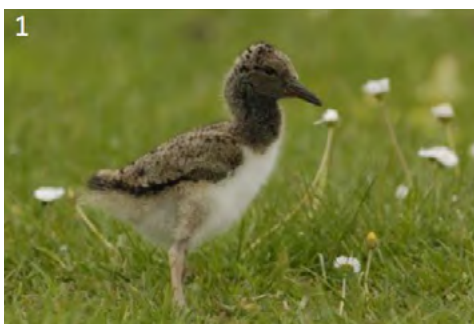
1. Veiligheid. In stedelijk gebied rijden veel meer voertuigen dan in een rustig natuurgebied, wees je daar van bewust. Loop niet zomaar terreinen op waar grote machines aan het werk zijn en let op bij het oversteken van wegen.

2. In een stadse omgeving broeden Scholeksters dikwijls op platte daken. Dit betekent dat ze soms minder snel zichtbaar zijn. Let extra op de karakteristieke roep, 'te-piet', die nogal eens tussen de gebouwen door kan galmen.

Broedsucces

Wil je iets extra's doen bovenop het tellen van het kilometerhok? Dat kan in de vorm van het bepalen van het broedsucces. Door het volgen van een paar Scholeksters en hun jongen (gezin) komen we te weten hoe goed Scholeksters het doen in het stedelijk gebied. Hiervoor zijn extra tellingen van Scholekster-gezinnen nodig. Dit doe je door het aanmaken van een nestkaart. Tel na het uitkomen van de jongen of wanneer je het eerste Scholekster-pul ziet, elke week dit gezin. Noteer daarbij hoeveel jongen het gezin nog telt en hoe oud ze zijn (zie figuur hieronder). Tel ze totdat de jongen vliegvlug zijn. Voer ook nul-waarnemingen in! Het is ook belangrijk te weten als van een gezin geen jongen groot worden.

Leeftijdscategoriën van jonge Scholekster. Categorie 1: Klein donsjong, zwarte snavel. Categorie 2: Groot donsjong, snavel met oranje. Categorie 3: Kuiken met beginnend zwart verenkleed en nog een beetje dons op de kop. Categorie 4: Kuiken dat net vliegvlug is, geen dons op kop, donkere snavelpunt, donkerbruine (geen rode) ogen, grijze (geen roze) poten. Foto's door Astrid Kant ©

Tabel 1: Elke geregistreerde waarneming krijgt een broedcode. Broedcodes geven aan hoe groot de kans is dat de waarneming daadwerkelijk op een broedgeval betrekking heeft.

Broedcode	Betekenis
1	Volwassen individu in mogelijk broedbiotoop
2	Zingend of baltsend individu in geschikt broedbiotoop
3	Paar in geschikt broedbiotoop
5	Baltsend paar in broedbiotoop
6	Bezoek van een vogel aan een waarschijnlijke nestplaats
7	Alarmeren/angstkreten of ander gedrag dat wijst op aanwezigheid van nest of jongen
9	Transport van nestmateriaal/nestbouw/uitthakken of graven nestholte
10	Afleidingsgedrag
11	Pas gebruikt nest of eierschalen
12	Pas uitgevlogen nestblijvers, of uitgelopen donsjongen van nestvlinders
13	Gebruikt nest met onbekende inhoud
14	Transport voedsel of ontlasting
15	Nest met eieren
16	Nest met jongen

Codes 4 (territoriumgedrag op dezelfde plaats, vastgesteld minstens 10 dagen uit elkaar) en 8 (vogel met broedvlekken, alleen in de hand vast te stellen) worden in het veld niet gebruikt.

